

18.12.2015

Valtiovarainministeriö

VM118:00/2015

Aluehallintouudistuksen valmistelu ja taustaselvitys

Kukin ministeriö laatii mahdollisimman yhteisestä näkökulmasta hallituksen linjauksen 7.11.2015 toteuttamiseksi:

- 1) taustaselvityksen aluehallinnon siirrettävistä tehtävistä 18.12.2015 mennessä ja
- 2) mahdollisen arvion valtiolle jäävien tehtävien järjestämistavoista 27.1.2016 mennessä

Itsehallintoalueille osoitetaan sote -tehtävien lisäksi ELY -keskuksissa hoidettavat alueiden ja niiden elinkeinoelämän kehittämistehtävät.

Hallinnonrajat ylittävä kokonaistarkastelu

Liikenne- ja viestintäministeriön näkemyksen mukaan yhteiskunnan ja loppukäyttäjän kannalta tarkoituksenmukaisin lopputulos saavutetaan tarkastelemalla julkisen hallinnon tehtäviä kokonaisuutena (valtio, itsehallinto-alue, kunta).

Ministeriön hallinnonalan osalta on perusteltua tehdä hallinnon tasojen rajat ylittävä tarkastelu muun muassa tien- ja kadunpidon sekä joukkoliikenteen tehtäviin liittyen. Hallinnon tasojen rajat ylittävillä tarkastelulla ja tehtävien uudelleen järjestelyillä pystytään saavuttamaan todennäköisesti merkittäviä positiivisia vaikutuksia julkiseen talouteen ja palvelutasoon sekä keventämään oleellisesti hallintorakenteita.

Valtionhallinnon valtakunnallisella tasolla säilyvät luonnollisesti ministeriötason tehtävät (ohjaus, lainsäädäntö). Valtakunnallisina tehtävinä on välttämätöntä säilyttää myös sellaiset regulaattori-, lupa- ja valvontatehtävät, joissa korostuu valtakunnallisesti yhdenmukaiset kriteerit ja niiden tasapuolinen soveltaminen sekä henkilöiden että yritysten kannalta. Tällaisia ovat esimerkiksi liikennehallinnossa Liikenteen turvallisuusvirasto Traficin tehtävät.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla ei ole nähtävissä tehtäviä, joihin tarvittaisiin erillistä valtion aluehallintoviranomaistasoa.

Tarkasteluissa on otettava huomioon subsidiariteettiperiaate eli päätösten tekeminen mahdollisimman lähellä ihmisiä. Käytännössä periaatteen noudattaminen voi tarkoittaa tehtävien siirtämistä itsehallintoalueiden lisäksi myös kuntien vastuulle. Esimerkkinä voidaan mainita liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan ulkopuolelta työllisyyden hoitamiseen ja siihen liittyviin TE -palveluihin liittyvät tehtävät.

Itsehallintoalueille siirrettävät tehtävät liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla

Liikenne- ja viestintäministeriö esittää seuraavia tehtäviä tarkasteltavaksi ja siirrettäväksi itsehallintoalueille:

1) Joukkoliikennetehtävät (osittain; liikennekaari-hankkeessa täsmennyin tavoin)

Nykyinen joukkoliikennelaki (869/2009) liittyy seuraavilta osin ELY-keskusten tehtäviin:

- ostot, rahoitus ja hankinnat
- reitti- ja elinkeinoluvat

Joukkoliikennetehtävien siirtoon vaikuttaa oleellisesti valmisteilla oleva liikennekaari, joka kokoaa yhteen liikennemarkkinoiden sääntelyn.

Liikenne- ja viestintäministeriö tulee käsittelemään joukkoliikennetehtäviin liittyvät siirrot itsehallintoalueille ja rahoituskysymykset sekä tarkoituksenmukaiset toimivaltajärjestelyt liikennekaaren valmistelun yhteydessä.

Hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti tässä tarkastelussa tulee ottaa huomioon tarve julkisesti (STM:n, OKM:n, LVM:n, Kelan ja kuntien toimialoilla) rahoitettujen henkilökuljetusten tehostamiseen.

Joukkoliikennelupiin liittyvien tehtävien osalta liikenne- ja viestintäministeriön näkemys tässä vaiheessa on, että ne kuuluvat tarkoituksenmukaisimmin valtakunnalliseksi tehtäväksi ja liikennehallinnon keskushallintoviraston vastuulle. Samaa logiikkaa voidaan soveltaa myös muihin ELY-keskusten tehtäviin kuuluviin liikennealan elinkeinolupiin.

Sen sijaan joukkoliikenteen järjestämis- ja hankintatehtävien osalta luontevimmalta toimijalta vaikuttaa itsehallintoalue.

2) Seutu- ja yhdysteihin liittyvät tehtävät ja vastuut

Nykyisestä tienpidosta ja toimivallasta on säädetty pääasiassa tieliikennelaissa (503/2005) ja valtioneuvoston asetuksessa ELY -keskuksista (1392/2014).

Liikenne- ja viestintäministeriö tarkastelee alkuvuonna 2016 tarkoituksenmukaisinta väyläverkkoon liittyvää toiminta- ja hallintomallia, jossa otetaan huomioon erityisesti itsehallintoalueiden rooli ja vastuu seutu- ja yhdystieverkon alueellisena kehittäjänä sekä uudet ja innovatiiviset rahoitusmallit.

Liikenne- ja viestintäministeriö tulee esittämään yksityiskohtaisemman ehdotuksen siirrettävistä tehtävistä ja vastuista tehtävän tarkastelun tulosten perusteella.

3) Yksityistieavustukset

Yksityistieavustuksista on säädetty pääasiassa yksityistielaisissa (358/1962). Yksityistieavustukset ratkaistaan ELY-keskuksissa ja maksatuksesta vastaa vuoden 2016 alusta KEHA-keskus.

Liikenne- ja viestintäministeriö ehdottaa avustusten siirtämistä itsehallintoalueille kokonaisuudessaan.

Harri Pursiainen
kansliapäällikkö

Ari-Pekka Manninen
neuvotteleva virkamies

Jakelu: valtiovarainministerio@vm.fi
minna.koivisto@vm.fi

ELY-KESKUSTEN SÄÄDÖSKARTOITUS

	Missä säädöksen pykälissä ELY-keskus mainitaan ja mikä on ELY-keskuksen kyseisen säännöksen mukainen tehtävä (esim. toimeenpano, omistaja , lupa- tai valvontatehtävä, lausunnon antaja)?	Jos ELY-keskusten toimialueita tehtävän hoitamisessa on laajennettu niin mitkä ELY-keskukset hoitavat tehtävää ja millaisella toimialueella?	Edellyttäväkö tehtävän hoitaminen alueellista läsnäoloa?	Kuinka merkittävästi päätöksissä saa ottaa huomioon alueelliset näkökohdat?	Käytetäänkö tehtävässä pääsääntöisesti oikeusharkintaa, vai sisältyykö päätöksentekoon myös tarkoituksenmukaisuusharkintaa?	Tulisiko tehtävä siirtää kunnan tai itsehallintoalueen hoidettavaksi vai säilyttää valtion tehtävänä?
LVM:n toimialan säädökset						
Joukkoliikennelaki (869/2009)	1. Joukkoliikenteen ostot, rahoitus ja hankinta	9 ELY			Toimeenpano	kts. muistio
	2. Joukkoliikenteen reittiluvat	9 ELY			Lupa	kts. muistio
	3. Joukkoliikenne elinkeinolupa (EPO ELY)	Keskitetty			Lupa	kts. muistio
Maantielaki (503/2005)	1. Matkojen ja kuljetusten palvelutason määritys/liikenteen asiantuntijatyö	9 ELY			Toimeenpano	kts. muistio
	2. Tienpidon toimeenpanotehtävät/valtion omaisuuden ylläpito	9 ELY			Toimeenpano	kts. muistio
	3. Tienpidon lupatehtävät	Keskitetty			Lupa	kts. muistio
	4. Toimeenpanotehtävät	Keskitetty			Toimeenpano	kts. muistio
	5. Kunnossapidon ja investointien hankinta	Keskitetty 4 aluetta			Toimeenpano	kts. muistio
Laki yksityisistä teistä (358/1962)	1. Yksityistieavustukset (KEHA hoitaa maksamisen v. 2016 alusta.)				Avustuspäätös	kts. muistio
	2. Yksityisteihin liittyvät liittymäluvut: yhdysteiden ja vähäliikenteisten seututeiden liittymäluvut päättävät PIR-ELY 1.1.2016				Lupa	

Taksiliikennelaki (217/2007)	1. Taksi elinkeinolupa	Keskitetty			Lupa	kts. muistio
	2. Taksiluvat	Keskitetty 4 aluetta			Lupa	
Laki ajoneuvojen siirtämisestä (828/2008)	Ajoneuvojen siirrot tiealueelta (LAP ELY)	Keskitetty			Toimeenpano	
Ratalaki (110/2007)	ELY lausuu ratalain mukaisista yleis- ja ratasuunnitelmista tieliikenteen kannalta				Lausunto	
Vesiliikennelaki (463/1996)	ELY/L on lausunnonantaja.				Lausunto	
Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (468/1994)	ELY/L on lausunnonantaja.				Lausunto	
Luonnonsuojelulaki (1096/1996)	ELY/L on lausunnonantaja.				Lausunto	
Ympäristönsuojelulaki (527/2014)	ELY/L on lausunnonantaja.				Lausunto	
Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999)	ELY/L on lausunnonantaja.				Lausunto	
Kaivoslaki (621/2011)	ELY/L on lausunnonantaja.				Lausunto	
Maa-aineslaki (555/1981)	ELY/L on lausunnonantaja.				Lausunto	
Laki vesienhoidon järjestämisestä(1299/2004)	ELY/L on lausunnonantaja.				Lausunto	

Selvitys ELY-keskusten säädöksiin kytkeytyvistä resursseista
18.12.2015

	Toiminnan henkilötyövuodet	Toiminnan henkilöstömenot (1000€, ELY-toimintamenomomentti)	Toiminnan henkilöstömenot (1000€, muut momentit)	Muut tehtävään liittyvät momentit (mom. numero, TAE2016)	Muut tehtävään liittyvät määrärahat (€, TAE2016)
LVM:n toimialan säädökset		Täsmennetään tarvittaessa (TEM)			
Laki yksityisistä teistä (358/1962)	2,0				3 M€ (avustus)
Maantielaki (503/2005)	392,0				540M€ (perusväylänpito)
Taksiliikennelaki (217/2007)	14,0				
Joukkoliikennelaki (869/2009)	32,0				34M€ (joukkoliikenteen ostot)
Huom! Lausuntoihin liittyvät tehtävät sisältyvät ylläoleviin henkilötyövuosilukuihin.					

440,0

MAAKUNNAN LIITON LAKISÄÄTEISIÄ TEHTÄVIÄ, VELVOITTEITA TAI OIKEUKSIA

LVM:n toimiala:

Maantielaki (503/2005)

- maantien suunnittelua koskeva yhteistyövelvoite (~~7 §~~ **oikea pykälä §17**)
- oikeus tulla kuulluksi yleis- ja tiesuunnitelman laatimisen yhteydessä (27 §)
- oikeus vastustaa Liikenneviraston hyväksymää yleis- ja tiesuunnitelmaa (99 §)
- ilmoitus yleis- ja tiesuunnitelman hyväksymispäätöksestä maakunnan liitolle (104 §)
- muutoksenhakuoikeus (105 §)

Ratalaki (110/2007)

- yleis- ja ratasuunnittelua koskeva yhteistyövelvoite (8 ja 10 §)
- oikeus tulla kuulluksi yleis- ja ratasuunnitelman valmistelun yhteydessä (22 §)
- oikeus vastustaa Liikenneviraston hyväksymää yleis- ja ratasuunnitelmaa (28 §)
- oikeus tulla kuulluksi rautatien lakkauttamisen yhteydessä (79 §)
- ilmoitus yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätöksestä maakunnan liitolle (91 §)
- muutoksenhakuoikeus (92 §)

Joukkoliikennelaki (869/2009)

- yhteistyövelvoite joukkoliikenteen palvelutason määrittelyssä (4 §)

Laki laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla (1186/2009)

- tukikelpoisia laajakaistahankkeita koskevan maakunnallisen hankeohjelman valmistelu (4 §)
- tukihakemusten käsittelytehtävät (6-6 a §)

Ilmailulaki (864/2014)

- oikeus tulla kuulluksi lentopaikan rakentamisluvan myöntämismenettelyn yhteydessä (80 §)